

VERENIGINGSNIEUWS

Zeetrekten tijdens windstil weer kan ook leuk zijn: bruinvissen en een partieel albino noordse pijl gezien bij Huisduinen

De weersomstandigheden zijn belangrijk voor zeetrekters. Windrichting en -sterkte bepalen mede welke soorten langs vliegen. In het voorjaar levert harde oostenwind vaak veel steltlopers op en westenwinden brengen jan van genten, kleine jagers en noordse stormvogels naar de kustzone. Wind uit het noorden of zuiden levert doorgaans weinig waarnemingen op, althans voor de Hollandse kust. Windstille dagen zijn ook meestal niet productief. Toch is het zinnig om altijd te blijven kijken, je weet immers maar nooit!

De telpost Huisduinen was op 29 maart 2003 door vier personen bezet. Het was halfbewolkt, de temperatuur was aangenaam het was compleet windstil doordat de kern van een hoge drukgebied zich boven Den Helder bevond. Veel zeetrek viel er niet te verwachten en de vaste waarnemers keken redelijk relaxed uit over een spiegelgladde zee. Om 10.00 uur gingen enkele tellers naar de strekdam om aldaar te zoeken naar een recent ontdekte schelpensoort *Patella vulgata* (schaalhoren) een foute prioriteitenstelling. Zoals dat wel vaker gebeurt als mensen de telpost verlaten, werd er daarna iets bijzonders gezien. Rond 10.40 uur werd er eerst één, en vervolgens een tweede bruinvis ontdekt, die langzaam richting het noorden zwommen. De stemming steeg want in de verte naderden meerdere bruinvissen, met hun ruggen en stompe vinnen duidelijk zichtbaar. Ze zwommen eveneens naar het noorden, richting Texel. De laatste bruinvis verdween om 10.50 uur uit beeld en er werden uiteindelijk acht exemplaren geteld. Kort hierna keerden de schelpenonderzoekers op de telpost terug en nadat het blijde nieuws was verteld, heerste er een sfeer die men bij begrafenissen kan aantreffen. Dit was tevens het sein voor deze personen in kwestie om de telpost te verlaten en huiswaarts te keren. Weer fout!

Een eenzame zeetrekter bleef achter en speurde naar nog meer bruinvissen, maar zonder resultaat. Wel verscheen er plotseling een donkere vogel in glijvlucht vlak boven het water. Deze vogel was uit het zuiden aan komen vliegen. Door het ontbreken van de wind waren tussen de glijvluchten door steeds series van snelle vleugelslagen noodzakelijk. Het was direct duidelijk dat het hier om een pijlstormvogel ging. Deze vogel had een donkere bovenzijde, scherpe vleugelpunten en vreemd genoeg een geheel witte kop. Het wit van de kop en het bruinzwart van de mantel zorgde voor een contrastrijk beeld. Doordat dit exemplaar van de waarnemingspositie afvloog toen het werd ontdekt, was de onderzijde niet zichtbaar. Een pijlstormvogel in maart is op zich al bijzonder te noemen, maar nu rees de vraag, welke? Deze vraag liet zich niet gemakkelijk beantwoorden. Vanaf de telpost werd direct Fred Geldermans benaderd om *Seabirds of the World* van Jim Enticott en David Tipling te raadplegen. Een pijlstormvogel met een opvallende witte kop werd echter niet gevonden. Bij thuiskomst werd hetzelfde handboek geraadpleegd en de enige vogel die aan het gestelde criterium voldeed was een witkop stormvogel *Pterodroma lessonii*. Deze soort is te vinden op de Zuidelijke Oceaan tussen Antarctica en Australië en enkele vogels worden soms tot voor de Zuid-Afrikaanse kust aangetroffen. Dat een dergelijke vogel afdwaalt naar de Noordzee is dus zeer onwaarschijnlijk. Wie zou nu nog het raadsel kunnen oplossen?

Zoals wel vaker gebeurt bij uitzonderlijke gevallen werd contact met Nick van der Ham van zeetrekpost Camperduin gezocht, dé vraagbaak op het gebied van zeetrek. Allereerst werd de vraag gesteld of er bij Camperduin deze ochtend een pijlstormvogel was gezien. Het antwoord was ontkennend, wellicht vanwege de mistige omstandigheden waar men ter plaatse mee te maken had. Na een verdere uiteenzetting van de waarneming met het accent op de witte kop was het antwoord kort en bondig. Dergelijke pijlstormvogels bestaan niet! In feite komen op de Noordzee drie algemenere soorten voor: vale, grauwe, en noordse pijlstormvogels. Twee minder algemene soorten en daarom betrekkelijk zeldzaam zijn de grote- en kuhls pijlstormvogel. In deze periode ontbreekt de vale pijl in het geheel. Grauwe pijlen worden hoofdzakelijk in het najaar gespot en zijn in november vrijwel allemaal weer naar de Zuidelijke Oceanen vertrokken. Wel zijn er enkele waarnemingen van deze soort in het voorjaar gedaan. Noordse pijlstormvogels daarentegen trekken in deze periode regelmatig in noordelijk richting langs. Verder kwam uit het gesprek naar voren in de broedgebieden op de Britse eilanden vogels met een witte kop werden waargenomen. Dit duidt dus op een zekere vorm van albinisme, waarbij plaatselijk, in dit geval aan de kopkap de veren wit in plaats van bruinzwart zijn gekleurd. Pijlstormvogels worden vanaf de telposten langs de Hollandse kust in het voorjaar slechts sporadisch waargenomen en dan is een (partieel) albino noordse pijlstormvogel toch wel exceptioneel te noemen. Mede gelet op de rustige weersomstandigheden die in feite wel bij bruinvissen maar niet bij pijlstormvogels thuis horen.

Kees Rebel, De Zeis 27, 8091 NK Wezep